

FRANSA'DA ÖĞRETMEN EĞİTİMİ: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME ENSTİTÜLERİ

Eriman TOPBAŞ*

Özet

Bu çalışmada, Fransa'da Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri (Institut Universitaires de Formation des Maitres)'nin durumu incelenmektedir. Bu bağlamda, belirtilen eğitim kurumlarının görevleri, yönetim biçimleri, hedefleri, formasyon programları, programlara kabul edilme koşulları, öğretim süreçleri, ders veren öğretim elemanları hakkında bilgi verilmektedir.

Anahtar sözcükler: Öğretmen yetiştirme, öğretmen yetiştirme enstitüleri

Abstract

In this study, the situation of the Teacher Training Institutions (Institut Universitaires de Formation des Maitres, IUFM) has been examined. In this respect, this study gives information about the responsibilities of these institutions, their administrative units, goals, training programs, admission requirements, classroom activities, and teaching staff.

Key words: Teacher Training, teacher training institutions

Fransa, yönetim şekli Cumhuriyet olan bir ülkedir. Anayasası 1958'de düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanı doğrudan halk tarafından seçilir ve çok önemli yetkilere sahiptir. Başbakanı cumhurbaşkanı atar. Başbakan ise cumhurbaşkanına ve parlamentoya karşı sorumludur.

Fransa'nın nüfusu 1 Ocak 2002 tarihi itibarıyla 60.7 milyondur. Km²'ye düşen insan sayısı 107 olan Fransa'da, 2002 itibarıyla aktif nüfusun % 9'u işsiz durumdadır. Bu miktar 2.35 milyon kişiye denk düşmektedir (<http://www.diplomatie.gouv.fr>).

Fransa her biri 2-8 vilayeti kapsayan 22 bölgeye ayrılmıştır. Fransa'nın, Fransa'da 96, deniz ötesi yerlerde 4 vilayeti ile, 2 bölgesel topluluğu (Mayotte, Saint-Pierr ve Miquelon) ve 3 deniz ötesi bölgesi (Polonezya, Yeni Kaladonya, Wallis ve Futuna) bulunmaktadır. Resmi dili, öğretim dili de dahil, Fransızca'dır (<http://www.education.gouv.fr>).

Yazışma adresi: * Yard. Doç. Dr. Eriman Topbaş, Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Büro Yönetimi Eğitimi Bölümü, Gölbaşı/Ankara.

Fransa'da eğitim laikdir. Yani devlete ait eğitim kurumlarında dini eğitim yapılmaz. Eğitim, 16 yaşına kadar zorunludur, ücretsizdir ve kamuya ait bir hizmet alanıdır. Eğitimciler Millî Eğitim Bakanlığı tarafından atanır (<http://www.iufm.fr>).

Fransız eğitim sistemi üç düzeyde örgütlenmiştir: Temel eğitim, orta öğretim ve yüksek öğretim.

Temel eğitim, okul öncesi (2 veya 3 yaşından 6 yaşına kadar) ve ilkokul (6 yaşından 11 yaşına kadar) olmak üzere iki kademedir oluşmaktadır. Orta öğretim de iki kademe bulunmaktadır: Ortaokul (11 yaşından 15 yaşına kadar) ve lise (15 yaşından 16 yaşına kadar). Yüksek öğretim, bakanlıktan sonra 2 veya 3 yıllık teknik veya meslekî okulları, fakülteleri, öğretim süreleri alanlarına ve verdikleri diplomalara göre 4 yıldan 9 yıla kadar değişen yüksek okulları kapsamaktadır (Michel, 1995:173).

Fransız eğitim sisteminin belirgin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Eğitim bir kamu hizmeti olarak görülmekte ve laikdir.
2. Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı çok yüksektir: 2 yaşındaki çocukların %35'i ve 3 yaşındaki çocukların yaklaşık %100'ü okula gitmektedir.
3. Orta öğretimde, ortaokul üçüncü sınıfa kadar tüm öğrenciler aynı tür okullarda -tek tip ortaokul-okumaktadırlar.
4. Orta öğretim ikinci kademe kapsamında üç tür lise vardır: Genel, teknik ve meslekî.
5. Bakalorya sahibi olan öğrenciler üniversiteye sınavsız girerler.
6. Yüksek öğretimde, kısa süreli (2 yıl) ve uzun süreli (3 yıl ve yukarı) olmak üzere iki tür program bulunmaktadır (Michel, 1995:173).

Fransa'da coğrafi olarak 28 eğitim bölgesi bulunmaktadır (Michel, 1995:173). Her eğitim bölgesi "académie" olarak adlandırılır. Her akademinin başında Millî eğitim bakanını temsil eden bir "recteur de l'académie" vardır. Akademi rektörü bölgesindeki eğitimle ilgili tüm işlerden sorumludur (Doğramacı, 2000:40). "Rektör, bakanlık tarafından, üniversitenin dekanları arasından Cumhurbaşkanı'nın onayı ile atanır." (Erdoğan, 1998:133).

Değişen iktidarlar ve millî eğitim bakanları eğitim sistemini kökten değiştirmeye yönelmezler, sistemi geliştirmeye, günün koşullarına uygun hâle getirmeye ve toplumsal ihtiyaçlara cevap vermeye çalışırlar (Kıran, 1995:163).

Fransa'da öğretmen eğitimi uzun zamandan beri yapılmaktadır. 1832'de Charleville öğretmen okulu kurulmuştur. Öğretmenlerin eğitimi uzun süre eğitim bilimlerinden bağımsız olarak sürdürülmüştür. Eğitim bilimleri, öğretmen eğitiminde ancak IUFM'lerin (Institut Universitaire de Formation des Maitres: Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü) kuruluşları (1990) ile birlikte etkili olmaya başlamıştır (Hess,1997:12).

2. Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri

10 Temmuz 1989 tarihli Eğitimi Yönlendirme Kanunu ile öğretmen yetiştirme sistemi yeniden ele

almıştır. Üniversite yapısı içinde yer alan Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri temeline dayalı bu yeni sistem, Eylül 1991'den itibaren de yaygınlaştırılmıştır. Bu enstitüler, okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve hazırlık okulları için öğretmen yetiştirmektedir. Mayıs 2002 itibarıyla Fransa'da 5'i sömürgelerde (Réunion, Pacifique, Guadeloup, Martinique ve Guyane) olmak üzere toplam 31 Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü bulunmaktadır (<http://www.iufm.fr>). Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde, öğretim yöntemi konusunda formasyon kazandırılır. Öğretim yönteminin hem model oluşturucu bir etkisi ve hem de öğretim yönteminin kendisinin geliştirilmesi üzerinde bir etkisi vardır. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerine göre, öğretim yöntemi konu alanı öğretiminden farklı olarak ya da konu alanı öğretimi olarak ortaya çıkmaktadır (Charlot,1995:161).

Öğrenci merkezli bir eğitim politikasını öngören 10 Temmuz 1989 tarihli eğitimle ilgili yönlendirme yasası (Hachette,1996) özet olarak şunları kapsamaktadır: Okul, öğrencinin bilgi kazanmasını ve eğitsel etkinliklerle kişiliğini oluşturmasını sağlamalıdır. Bu hedefin gerçekleştirilmesi belli bir zamanı gerektirmektedir. Öğrencinin zamanı en verimli bir biçimde kullanabilmesi okulun temel sorunudur. Her öğretim kademesinin temel amacı, ulusal hedefleri gerçekleştirmektir.

2.1. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin Görevleri

Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı yüksek öğretim kurumlarıdır. Birer kamu kurumu olan Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri şu görevleri üstlenirler:

1. İlkokullarda, ortaokul ve liselerde, genel öğretim, teknik öğretim, meslekî öğretim ve özel öğretim ile temel eğitim kurumlarında öğretim yapacak olan öğretmenleri sınavlara hazırlama;
2. Sınavları kazanan stajyerlerin hizmet öncesi meslekî eğitimleri ile ilk ve orta öğretim öğretmenlerinin sürekli eğitimlerini sağlama;
3. Eğitimde araştırma çalışmalarını geliştirme (<http://www.iufm.fr>).

2.2. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin Yönetim Yapısı

Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin yapılanması ve işleyişiyle ilgili kurallar 28 Eylül 1990 tarih ve 90-867 sayılı kararla belirlenmiştir. Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri akademi ve üniversitelerin bulunduğu yerlerde kurulmuşlardır. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde biri yönetim ve diğeri bilim ve eğitim kurulu olmak üzere iki kurul vardır. Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri, müdür, genel sekreter, bir veya birkaç müdür yardımcısı tarafından yönetilirler. Yönetici ve yardımcıları Millî Eğitim Araştırma ve Teknoloji Bakanlığı tarafından atanırlar. Görev süreleri beş yıldır.

Yönetim Kurulu, en fazla kırk üyeden oluşur. Yılda en az iki kez toplanır. Yönetim kuruluna akademinin rektörü başkanlık eder. Yönetim Kurulu, Millî Eğitim Araştırma ve Teknoloji Bakanlığı tarafından belirlenen çerçevede kurumun genel politikasını yürütür.

Bilim ve Eğitim Kurulu, en fazla kırk üyeden oluşur. Müdür bu kurulun yasal üyesidir ve başkanı kurul tarafından seçilir. Bu kurul enstitüdeki hizmet öncesi eğitim, sürekli eğitim, eğitim araştırmaları ve enstitüye özgü çalışmalarla ilgili olarak Yönetim Kuruluna bilgi verir.

Değerlendirme, tüm üniversiteler gibi Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri de CNE (le Comité National d'Evaluation: Ulusal Değerlendirme Komitesi) tarafından değerlendirilirler (<http://www.iufm.fr>).

2.3. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde Ders Veren Eğitimciler

Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde, araştırmacı eğitimciler (üniversite profesörleri, doçentler vb.), orta öğretim öğretmenleri, ilkokul öğretmenleri, eğitim danışmanları, teftiş kurulları (Bakanlık müfettişi, Akademi müfettişi-Bölge Millî Eğitim müfettişi) öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde görev alırlar (<http://www.iufm.fr>). Ayrıca çok sayıda (10000'i aşkın) formatör öğretmen, öğretmen adaylarının yetişmesinde hizmet verir (<http://www.iufm.fr>).

Eğitimcilerin formasyonu, farklı öğretim kademelerinden gelen ve alanlarında uzman olan formatörler tarafından gerçekleştirilir. Bu formatörler ekip hâlinde çalışmasını bilen, üniversiter düzeyde araştırma ve öğretim yöntemleri konusunda yeterlikleri olan eğitimcilerdir (<http://www.education.gouv.fr>) Formatörler, araştırmacı-eğitimciler (üniversite profesörleri, doçentler...), orta öğretim öğretmenleri, ilköğretim öğretmenleri, eğitim danışmanları ve teftiş kurullarında çalışan müfettişlerden oluşur (<http://www.iufm.fr>). Öğretmen Yetiştirme Enstitülerindeki görevler kadrolu ve sözleşmeli formatörler tarafından yürütülür. İşlerin %60'ında kadrolu, %40'ında sözleşmeli personel çalışır. Bu oranlar dört yıllık dönemin sonunda güncelleştirilebilir. Hizmet öncesi ve sürekli formasyon için gerekli personel alım yetkisi rektöre verilmiştir (<http://www.education.gouv.fr>).

Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde çalışan kadrolu eğitimciler, üniversite profesörleri, doçentler, orta öğretim öğretmenleri, teknik lise öğretmenleri ile ilkokul öğretmenlerinden oluşur. Bu eğitimciler, Öğretmen Yetiştirme Enstitülerindeki formasyon ile bu formasyonun analizini yapacak formatörlerin "çekirdek grubu"nu oluştururlar. Bu çekirdek grup sürekli. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerindeki bilimsel ve pedagojik yaşamın asıl yürütücüsü bu formatörlerdir. Üniversitede çalışan diğer meslektaşlarıyla birlikte formatörlerin eğitimine de katkıda bulunurlar.

Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri insan kaynakları politikalarına uygun olarak dört yılda bir kadrolu personel arasında ileriye dönük bir denge kurmaya çalışırlar. Hedef, ilk dört yıllık dönemin sonunda, %40 araştırmacı-eğitimci (%30'u profesör, %70'i doçent), %40 orta öğretim öğretmeni ve yaklaşık %20 civarında da ilkokul öğretmeninden oluşan bir kadroya ulaşmaktır. Bu oranlar dört yılda bir güncelleştirilebilir (<http://www.education.gouv.fr>).

Öğretmen Yetiştirme Enstitülerine atanan eğitimciler, Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde verilen formasyon çerçevesinde, uygulama yeri ile bütünleşmeyi güçlendirmek üzere, belli bir süre ve alanlarına

göre görevlerinin bir kısmını bir ilkokul, bir ortaokul veya lisede tamamlayabilirler. Bu kısmî zamanlı çalışma, Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri ve rektörlük arasındaki sözleşmelerle kolaylaştırılmaktadır.

Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde sözleşmeli olarak çalışan formatörler ağırlıklı olarak formasyonun uygulama alanı olan bir orta öğretim kurumunda ya da bir ilkokulda görev yapmaktadırlar. Görevlerinin bir kısmını (üçte bir veya yarısı) da Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde yaparlar. Sözleşmeleri art arda yenilenebilir üç yıllık bir süreyi kapsar. Her yıl bu formatörlerin üçte birlik kısmı yenilenir. Bu formatörler Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde yaptıkları görevleri için yüksek öğretim primi alırlar. Sicillerinin doldurulmasında ve terfilerinde Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü müdürü yetkilidir(<http://www.education.gouv.fr>).

Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde, formasyona katkı sağlayabilecek, farklı yeterlikleri olan uzman kişiler de çağrılabilir. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerindeki formasyona "staj öğretmeni" olarak görevlendirilen formatör öğretmenler ile pedagojik danışmanlar da katkı sağlar. İlgili teftiş kurulunun ve kurum şefinin görüşleri alındıktan sonra, Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü müdürünün teklifi üzerine atanan bu kişiler öğrencilerin ve stajyer öğretmenlerin formasyonunda görev alırlar. İlkokullarda ve orta öğretim kurumlarında yapılan stajları izlerler. Onlara bu görevlerinden dolayı belli bir ücret ödenir (<http://www.education.gouv.fr>).

2.3.1. Yeni Formatörlerin Formasyonu

Yeni formatörlerin formasyonu seminerler biçiminde ve üç aylık dönemler halinde yapılmaktadır. Bu seminerlere tüm yeni formatörler çağrılmaktadır. Bu seminerlerin sonunda formatörlerin belli yeterliklere sahip olmaları beklenmektedir: Bir meslekî tezi yönetmek, meslekî yazı hazırlamak ve bunu formasyonda kullanmak; çalışmanın psikodinamiği çerçevesinde öğreticinin çalışmasını analiz etmek, öğretim ve formasyon uygulamalarını analiz etmek, eğitim ortamında etkili iletişim kurmak, iletişim araçlarının teknik yanlarında yetişmek, iletişimle ilgili teknik araçları kullanmak ve onların didaktik yararları üzerinde düşünmek (<http://www.caen.iufm.fr>).

Formatörlerin formasyonu, formatörlerin belli bir bağlamda formatörlük görevlerinin uygulamaya dönük yanlarına uyumlarını sağlamak, onları eğitim ve öğretim etkinliklerinin farklı taraflarına karşı daha duyarlı hâle getirmek amacıyla yapılır. Formatörlerin formasyonu ile ilgili hedefler şu biçimde sıralanabilir:

1. Hizmet öncesi ve sürekli formasyon ile ilk ve orta öğretim formasyonları arasında bir tutarlılık sağlamak kaygısıyla değişik kategorilerden oluşmuş bir ekiple çalışma becerisini kolaylaştırmak ve geliştirmek.
2. Formasyon çalışmalarında bilgi ve iletişim teknolojileriyle bütünleşmeyi teşvik etmek.
3. Personelin bilgi ve becerilerini geliştirmek ve/veya güncelleştirmek.
4. Uygulama, deneyim ve araştırma sonuçlarını yayımlamak (<http://www.d'aquitaine.iufm.fr>).

2.4. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde Bulunan Programlar

Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde; ilkokul öğretmenliği (CAPE / certificat d'aptitude au professorat des écoles/ okul (ilkokul) öğretmenliği yeterlilik sertifikası), kolej (ortaokul) ve lise öğretmenliği (CAPES/ certificat d'aptitude au professorat de l'enseignement du second degré/ orta öğretim öğretmenliği yeterlilik sertifikası), beden eğitimi ve spor öğretmenliği (CAPEPS/ certificat d'aptitude au professorat d'éducation physique et sportive / beden eğitimi ve spor öğretmenliği yeterlilik sertifikası), teknik lise öğretmenliği (CAPET/ certificat d'aptitude au professorat de l'enseignement technique/ teknik öğretim öğretmenliği yeterlilik sertifikası), meslek lisesi öğretmenliği (CAPLP2/ certificat d'aptitude au professorat de lycée professionnel / meslek lisesi öğretmenliği sertifikası), temel eğitim danışmanlığı (CPE/ conseillers principal d'éducation) programları bulunmaktadır (<http://www.iufm.fr>).

Bu programlardan birine kayıt yaptıran adaylar birinci yılın sonunda yapılan sınavları başardıkları takdirde ikinci yıla stajyer öğretmen olarak başlamaktadırlar ve aylık olarak belli bir ücret almaktadırlar. Kayıtlı buldukları programlara göre; okul (ilkokul) öğretmeni, kolej (ortaokul) ve lise öğretmeni, beden eğitimi ve spor öğretmeni, teknik lise öğretmeni, meslek lisesi öğretmeni ve temel eğitim danışmanı unvanlarını almaktadırlar.

2.5. Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü Programlarına Kabul Edilme Koşulları

İlkokul öğretmenleri ile anaokulu öğretmenleri aynı akademik sınavdan geçerler, lisansını (lise+3 yıl) tamamlayan her aday Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü'ne dosyasını teslim eder; dosyalar incelenir ve gerekirse yapılan bir görüşme sonunda kabul edilirler (Türkoğlu, 1998:238).

Okul (ilkokul) öğretmenliği programlarına kabul edilecek adaylar 6 kategoriden birinde yer alırlar (<http://www.grenoble.iufm.fr>). Bu kategoriler şunlardır: **1.** Matematik, bilgisayar, fen bilimleri alanlarında lisans diploması olanlar. **2.** Klâsik ve Çağdaş Edebiyat, Dilbilim, Tarih, Coğrafya, Dil, Müzik, Plâstik Sanatlar alanlarında lisans diploması olanlar. **3.** Eğitim Bilimleri, Psikoloji, Sosyoloji, Felsefe alanlarında lisans diploması sahibi olanlar. **4.** Diğer Lisans diplomalarına sahip olanlar. **5.** Bac + 3'e denk kabul edilen diplomalara sahip olanlar. **6.** En az üç çocuk yetiştirmiş bir aile annesi, yüksek düzeyli sporcu belgesine sahip olanlar.

Yukarıdaki kategoriler aşağıdaki kriterlere göre değerlendirilirler:

1. Üniversitede alınan derslerin niteliği. **2.** Etkinlikler: **Çok yönlü alıştırma hazırlayan etkinlikler:** İlkokulda öğretilen derslere uygun öğrenimler değerlendirilir. **Öğretime hazırlayan etkinlikler:** Üniversitede görülen meslek öncesi modüller, okul ortamında yapılan stajlar, öğrencilerle birlikte yapılan etkinlikler. **Gençlerden oluşmuş grupların sorumluluğunu almaya hazırlayan etkinlikler.** **3.** **Eğitim deneyimi:** Öğretmen yardımcılığı ve öğrenci belletmenliği hizmetleri.

6 Haziran 1991 tarih ve 91-124 sayılı genelge gereği, ilkokul öğretmeni sınıftaki her türlü etkinliği düzenleyebilecek ve yürütebilecek yeterlikte olmalıdır. Örneğin, ilkokulda yüzme öğretimi söz konusu olduğunda öğretmenin bu etkinliği havuz ortamında yerine getirmesi kaçınılmazdır. (İlkokul öğretmenlerinden 13 Temmuz 1983 tarih ve 83-634 sayılı kanunun 5inci maddesine göre fizikî yeterlilik de istenmektedir).

Kolej (ortaokul) ve lise öğretmenliği programlarına lisans diploması veya Bac+3 yıllık yüksek öğrenim diploması olan tüm adaylar başvuruda bulunabilir. Avrupa Birliği dışından gelecek adaylardan en az dört yıllık bir yüksek öğretim diploması istenmektedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği programlarına lisans veya dengi yüksek öğretim diploması olanlar başvuruda bulunabilirler. Ayrıca alanında 5 yıllık deneyimi bulunan, gençlik ve spor bakanlığı tarafından verilmiş yüzme-kurtarma öğretmenliği diploması bulunanlar, içişleri bakanlığı sivil savunma birimi tarafından verilmiş ilk yardım belgesine sahip olanlar ile ulusal ilk yardım ve arama-kurtarma belgeleri olanlar da beden eğitimi ve spor öğretmenliği programlarına başvuruda bulunabilirler.

Teknik lise öğretmenliği programlarına lisans veya dengi diplomaya, dört ve daha fazla yıllık yüksek öğretim diplomasına sahip olanlar başvuruda bulunabilirler. Ayrıca 5 yıllık meslekî deneyimi bulunan DUT (Diplome universitaire de technologie: Üniversite teknoloji diploması) veya BTS (Brevet de technicien supérieur: Yüksek teknisyenlik belgesi) sahibi olan adaylar da müracaat edebilirler.

Meslek lisesi öğretmenliği programlarına, lisans veya dengi diplomaya, daha üst düzey yüksek öğretim diplomasına sahip olanlar başvuruda bulunabilirler. Meslekî uygulamalarda deneyimli olanlar diğerlerine göre daha avantajlı durumda olmaktadır.

Temel eğitim danışmanlığı programlarına başvurmak isteyen adayların CAPES ve CAPET programlarına kaydolmak isteyen adaylardan istenen belgeleri ve dosya içeriklerini tamamlamaları gerekmektedir (<http://www.iufm.fr>).

Tüm programlarla ilgili olarak, adayların tercih ettikleri alanlar doğrultusundaki eğitim geçmişleri ve meslekî deneyimleri istedikleri programlara kabul edilmelerinde önemli bir avantaj sağlamaktadır.

2.6. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin Hedefleri

Fransa'da Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin hedefleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Kendi alanına veya alanlarına ve programların içeriklerine ve bunların özel öğretim şartlarına hâkim olmak.
2. Öğrencilere bilgi ve beceri öğrenmede rehberlik edebilmek.
3. Çocuk veya ergenlerden oluşan bir sınıfta, öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasındaki ilişkileri yönetebilmek.

4. Öğretimle ilgili modern iletişim teknolojilerini etkili bir şekilde kullanabilmek.
5. Eğitim sisteminin tüm elemanlarıyla olduğu gibi diğer öğretmenlerle de ekip hâlinde çalışabilmek.
6. Okul topluluğunu kendi sosyolojik ve kültürel farklılığı içinde tanımak.
7. Farklı grupları eğitmek üzere, öğrenme koşullarını değerlendirmeyi, iyileştirmeyi ve farklılaştırmayı bilmek.
8. Millî eğitim politikasındaki önemli yönelimleri ve bakanlığın önceliklerini bilmek.
9. Eğitim sistemini, pedagojik ve yönetsel işlevini tanımak.
10. Kendi meslekî faaliyeti hakkında açık bir görüş getirmek üzere günlük uygulama dışına çıkmayı bilmek.
11. Kalıplaşmamak ve sabit fikre düşmemek için öğretim olguları üzerinde düşünme ve eleştiri faaliyetini geliştirmek.
12. Millî eğitim çalışanının haklarını ve görevlerini bilmek.
13. Eğitim sorumluluğunu yerine getirmek ve meslek ahlâkına uyabilmek (<http://www.aix-mrs.iufm.fr>).

2.7. Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri Formasyon İçerikleri

Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin birinci ve ikinci yılında uygulanan program içerikleri ile ikinci yılın sonunda yapılacak değerlendirme biçimleri Millî Eğitimden sorumlu bakanlık tarafından istenen şartlarda belirlenir. Kabul edilen Programın uygulanmasından ve stajyer öğretmenlerin atama işlemlerine esas olacak düzenlemelerden Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin müdürleri sorumludurlar. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin uymak zorunda oldukları ortak kurallar ve yapmak istedikleri değişiklikler millî eğitimden sorumlu bakanlık tarafından belirlenir (Arreté, 1991).

Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri, formasyon programlarını uygulamaya koymadan önce ilgili bakanlıktan izin almak durumundadırlar. İzin almak için öncelikle Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü, genel bir formasyon programı hazırlar. Müdür, bu programı enstitü kurullarının (yönetin kurulu, bilim ve eğitim kurulu) görüşlerini aldıktan sonra bakanlığa sunar. Bakanlık, programı yönetmelik ve ulusal hedefler açısından inceler, herhangi bir eksiklik bulamazsa programı uygulaması konusunda Öğretmen Yetiştirme Enstitüsüne izin verir. Bu izin dört yıllık bir süre için geçerlidir (Arreté, 1991).

2.7.1. Formasyonun Genel İlkeleri

Öğrencinin Bireysel Güzergahı: Öğretmen Yetiştirme Enstitülerine kaydolan öğrenciler, çok değişik formasyon alırlar ve deneyimler kazanırlar. Formasyonun başlangıcında, her öğrenciye formasyonun geneli üzerinden kendisinin izleyeceği program bildirilir. Öğrenci, böylece Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü ile karşılıklı anlaşmalı bir yola girer. Öğrenci sorumlu bir gruba katılır, Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü mensubu formatörlerden biri tarafından izlenmeye başlar (Arreté, 1991).

Teori-Pratik Bütünleşmesi: Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü teori ve pratiği birleştiren ve mesleğin gerçekleri ile karşılaştıran bir formasyon tasarısı geliştirmektedir. Meslekî formasyonun bütün boyutlarını gittikçe gelişen etkileşime sokmayı hedeflemektedir. Geleceğin eğitimcileri, alanları ile ilgili bilgilere hakim olacaklar, diğer konu alanları ile ilişkilerini kavrayabilecekler ve araştırma perspektiflerine ve becerilerine duyarlı hâle geleceklerdir. Didaktik ve pedagojik yaklaşım, öğretmen adayının üniversiteden edindiği bilgiler ile okuldaki dersler arasındaki açıklığı belirlemesine, bu bilgileri farklı öğrenci gruplarına uygun öğrenme içeriklerine dönüştürebilmesine, öğrenme sırasında karşılaşılan güçlükleri belirleyebilmesine ve bu güçlükleri aşabilmeye yönelik bireysel veya gruplar için eğitim durumları oluşturabilmesine yardımcı olacaktır. Ekiple çalışmaya hazırlanan geleceğin eğitimcisi, formasyonun talebini ve kültürel, sosyal ve ekonomik iddialarını değerlendirebilmeli ve eğitim sisteminin geliştirilmesi yönetimine katılmalıdır (Arreté, 1991).

Öğretmenlerde geliştirilecek yeterlikler teori-pratik bütünleşmesi temeli üzerine bina edilmelidir. Alanda teorik unsurların etkisi, kazanılan bilgilerin geçerliliği ve sentezi analiz edilir. Formatörlerin rehberliğinde, teorik dersler, stajlar ve çalışmalar alanda dönüşümlü olarak gerçekleştirilir. Öğretmen Yetiştirme Enstitüsünde yapılan periyodik toplantılar çerçevesinde seminerler düzenlenir, bu seminerlerde durum analizleri yapılır ve uygulama sırasında geçirdikleri deneyimler karşılaştırılır. Teori-pratik bütünleşmesi Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü personeli ile alan (uygulama okulu) formatörleri (ilkokul öğretmenleri, formatör öğretmenler, eğitim danışmanları...) arasındaki sıkı işbirliği ile gerçekleştirilir (Arreté, 1991).

Uygulama Okulları İle Etkili Bir İletişim: Stajyerlerin çalışması tek başına olmamalıdır. Öğretmen adaylarının formasyonu ilk, orta ve liselerin günlük faaliyetleri ile bütünleşmelidir. Bu çalışma bir eğitici ekip tarafından desteklenebilir, okul faaliyeti içinde kendi yerini bulabilir, hatta okulun gerçek politikasında yer alabilir. Uygulama okullarının kalitesi, farklılığı, tutarlılığı son derece önemlidir.

2.7.2. Formasyonun Genel Yapısı

İki yıllık formasyon genelde aynı Öğretmen Yetiştirme Enstitüsünde olmaktadır. Formasyon, teori-pratik bütünleşmesi esas alınarak düzenlenmektedir. Teori ve pratiğin önem derecesi zamana göre değişmektedir. Bu değişiklik; düzeylere, derslere, sorumlu staj yerlerine ve zaman içindeki düzenlemelere göre şekillenmektedir. Öğrencilerin iki yıllık formasyon zamanlarının üçte biri stajlara, staj hazırlıklarına, analizlere ve ders izlemesine ayrılmaktadır. Geriye kalan üçte ikilik kısım ise, konu alanlarının öğretimine, derinleşme çalışmalarına, tez hazırlamaya, genel formasyona ayrılmaktadır (Arreté, 1991).

Genel formasyon, öğretmen adayına öğrenme kuramları konusunda bir görüş kazanmasına yardımcı olur. Genel formasyon, öğretmen adaylarının meslekî beceriler kazanmalarını, eğitim ve öğretim konuları üzerinde düşünmelerini, meslek için gerekli teknikleri öğrenmelerine hizmet eder. Formasyonun tamamı öğretmen adaylarının farklı öğrenci gruplarına uyum sağlamalarında, sorunlu ve engelli öğrencileri teşhis edebilmelerinde yeterlikler kazandırmayı hedefler. Bu çerçevede, teknik öğretim deneyiminden esinlenilmesi

tercih edilir. Bilgiler öğrencilerin durumlarına uygun hâle getirilir, daha ziyade tümevarım ve somut yöntemler kullanılır. Proje pedagojisi tercih edilir. Genel formasyon, mümkün mertebe durum incelemeleri çerçevesinde ele alınabilen bir dizi konuyla ilgilenir. Öğretmen adayları, fizikî ve psikolojik gelişim, hayat ortamları ve hayatın ritmi, öğrenme kuramları vb. dışında öğrenci çalışmalarına yardım etme, değerlendirme yöntemleri, sınıf yönetimi gibi konuları mümkün mertebe en somut bir biçimde ele alırlar (Arreté, 1991).

2 Temmuz 1991 tarih ve 91-202 sayılı genelgeye göre, eğitim sisteminin sorumlu aktörü olan öğretmen, hem eğitim sisteminin içinde hem de eğitim çevresinde yer almalıdır. Öğretmen, eğitimin amaçlarını, eğitim sisteminin hedeflerini ve sistemin partnerlerini (veliler, yerel yönetimler, dernekler, işletmeler...) tanımalıdır. Ayrıca öğretmen, haklarını ve görevlerini, sorumluluğunu, kariyerini, eğitim yatırımlarının etkililiğini ve aynı zamanda öğrencilerini de eğitim sistemine dahil etmesini bilmelidir.

Adı geçen genelge çerçevesinde, Öğretmen Yetiştirme Enstitüsünde yapılan formasyon eğitimi modern ifade, iletişim ve dokümantasyon araçlarını bütünleştirmelidir. Öğretmen adayları bilgisayar, video ve dokümanter kaynakları kullanma konusunda yetişmelidirler. İletişim uygulamalarında, toplantı yönetmede, grup animasyonlarında öğretmenlik mesleği çerçevesinde yeterli düzeye gelmelidirler.

Genel formasyonun bir kısmını ilk ve orta öğretim öğretmenlerinin ortak formasyonu oluşturmaktadır. Ortak formasyonun hedefi, tüm eğitimcilerde, uzmanlık alanlarının, konu alanlarının ve öğretim düzeylerinin dışında ortak bir meslekî kültürün oluşturulmasını teşvik etmektir. Belli yaş diliminde bulunan öğrenciler için, farklı derslerin öğretimleri arasında farklılıkları ve benzerlikleri anlamayı sağlamaktadır. Öğretmen adaylarının eğitim sisteminin bütünü içinde kendi durumlarını anlamalarını ve eğitim sistemindeki gelişime katılmalarını sağlamaktır.

Hem birinci ve hem ikinci yılda ortak formasyona yer verilmektedir. Ortak öğrenmeler uygulamalı bir biçimde, atölye çalışmaları, ortak etkinlikler biçiminde ve stajlarda gerçekleştirilmektedir. İlköğretim ve orta öğretimde çalışacak öğretmen adayları iki yıl boyunca en az 120 saat ortak ders almak veya ortak eğitsel çalışmalar yapmak zorundadırlar (Arreté, 1991)

2.7.3. İlköğretim Öğretmenlerinin Formasyonu

Formasyon 500 saatlik staj ile 1000-1200 saatlik öğretmenlik mesleği ile ilgili derslerin öğretimini kapsamaktadır. 500 saatlik staj süresi yaklaşık 18-19 haftaya denk düşmektedir. Bu staj süresinin 8 haftalık kısmını ikinci yılda yapılan sorumlu staj oluşturmaktadır. Formasyonun yapısı öğretmen adayının mesleğini yaparken ihtiyaç duyacağı öğrenme konuları ile şekillenmektedir. Öğretim modülleri, konu alanı derslerinden, anaokulu ve ilkokul ile ilgili genel formasyon konularından ve Öğretmen Yetiştirme Enstitüsünde yer alan diğer formasyon programları ile ortak derslerden meydana gelmektedir.

Öğretmen adayları, iki yıl boyunca, Fransızca, matematik, yabancı dil, beden eğitimi ve spor derslerini almak zorundadırlar (<http://www.iufm.fr>).

2.7.4. Orta Öğretim Öğretmenlerinin Formasyonu

Formasyon, iki yıllık süre içinde en az 300 saatlik stajı, 400-750 saatlik konu alanı eğitimini ve 300-400 saatlik genel formasyon derslerini kapsamaktadır.

Formasyon, kolej (ortaokul) ve liselerde çalışacak öğretmen adaylarını belirtilen okulların öğretim hedeflerine hassas hâle getirmeyi amaçlamaktadır. Bu formasyon, kurumun ve amaçlarının tanınması, ders hedeflerinin ve içeriklerinin bilinmesi esasına dayanmaktadır. Meslek liselerinde çalışacak öğretmen adaylarını da meslekî öğretimin özelliklerine uyum sağlamaya hazırlamaktadır.

Birinci yılın yaklaşık dörtte birlik bir kısmı, sınavlar dikkate alınmak suretiyle, uygulama okulu deneyimine, deneyimin analizine, genel ve meslekî formasyona ayrılmıştır. Zamanın geri kalan kısmı ise konu alanı içerikleri üzerindeki çalışmalara ayrılmıştır.

İkinci yıl, sorumlu stajı, bazen konu alanlarına ek çalışmaları, teknik ve meslek lisesi öğretmenlerinin işletme stajlarını kapsamaktadır. Öğretmen adaylarının işletme stajları 6-12 haftalık bir süreyi kapsamaktadır. Stajlar değişik zamanlarda, ya ikinci yılda ya da birinci yılın sonunda yapılabilir. Öğretmen adayları ayrıca meslekî tezlerini de yazmak zorundadırlar.

Yabancı dil öğretmeni olacak adayların dilini, öğrendikleri ülkede belli bir süre kalmaları gerekmektedir (<http://www.iufm.fr>)

2.7.5. Öğretmenlik Uygulamaları

Stajlar dört kademelidir: Ön hazırlık, gözlem stajı, refakatli staj, sorumlu staj.

İlkokul öğretmenleri farklı sınıflarda 3 haftalık devreler halinde 9 haftalık sorumlu staj yaparlar. Bu staj sırasında stajyer öğretmen sınıfta tek başına çalışır.

Orta öğretim ve meslek lisesi stajyer öğretmenleri yıl boyunca bir veya iki sınıfta sorumlu staj yaparlar. Meslek lisesi öğretmenlerinin 10-12 haftalık işletme stajları da bulunmaktadır. Bazen yabancı ülkelerde de stajlar önerilmektedir. Yabancı ülkelerdeki stajlar genelde tercihe bağlı ve refakatli olmaktadır. Tüm stajlar, formatör öğretmen ve teftiş kurullarının kontrolü altında gerçekleşmektedir. Pedagojik takip önemlidir (<http://www.iufm.fr>).

Birinci yılda yapılan stajlar refakatlidir. Birinci yıl, kendi bütünlüğü çerçevesinde uygulamayı ve ders verme yöntemleriyle ilgili yeterlilikleri hedeflemez. Bu nedenle, birinci yıl stajları birinci yıl sonunda yapılan yarışma sınava hazırlanma doğrultusunda etkinliklerin gözlenmesi ve yürütülmesi yoluyla eğitim durumlarıyla ilgili analizlerde derinleşmeye destek sağlar. Birinci yılda stajların hedefi sınıf içi yaşantının

mantığına girmek olmadığı için süreleri kasten kısa tutulmuştur. Dolayısıyla, birinci yıldaki stajlar daha çok sınava hazırlanmayı hedeflemektedir. Staj sırasında öğrenci, yapılandırılmış gözlemleri yaparak, derslerin yürütülmesinde sorumluluk olarak analiz kapasitesini geliştirir. Analiz pasif gözlem anlamına gelmemektedir. Stajlar öğrencilerin genel ve alan formasyonunda derinleşmelerini sağlar (<http://www.lorraine.iufm.fr>).

Stajlar enstitüde hazırlanan projeleri uygulamayı ve meslekî formasyonu tamamlamayı sağlamaktadır. Birinci yılda, sınıf yönetimi(ders yürütme) üzerinde durmaktan daha çok durumların analizi üzerinde durulmaktadır. İkinci yılda, sorumlu staj ve görev almadan hemen önce yapılan etkinliklerle sınıfı etkili bir biçimde yönetmeye hazırlanılmaktadır. İkinci yılda biri refakatli, diğeri sorumlu olmak üzere iki tür staj vardır (<http://www.lorraine.iufm.fr>).

Refakatli staj sırasında, sınıfın hazırlanması, sınıf yönetimiyle ilgili bireysel çalışma, meslekî tez, eğitim sorumluluğu ve meslekî etik üzerinde durulur. Refakatli staj tercihi olarak formatör öğretmenlerin sınıflarında yapılmaktadır. Refakatli stajda, konu alanı, öğretim formasyonu, ders hazırlama ve yürütme yeterlilikleri çerçevesinde öğretmenlik formasyonunun uygulamaya dönüştürülmesi söz konusudur. Stajın başlangıcında stajyerlerden formasyon modüllerinde oluşturulan araç-gereçleri ve bilgileri kullanmaları istenmektedir. Bu çerçevede, stajyerler durumları hayal etmeye, ders hazırlamaya, etkinlikleri yürütmeye ve onları analiz etmeye alışırlar (<http://www.lorraine.iufm.fr>).

Staj sırasında üç üyeden oluşan bir komisyon stajyerleri ziyaret eder. Her ziyarette bir fiş yazılır ve stajyere verilir. Staj sonunda üç üyeli komisyon stajyeri denetlemek üzere uygulama okuluna tekrar gelir ve ziyaret sırasında hazırlanan raporlara göre değerlendirme yapar. Ziyaretin tek başına değerlendirme işlevi bulunmayıp daha sonra yapılacak değerlendirmeye ilgili karar almaya katılmaktadır (<http://www.lorraine.iufm.fr>).

2.7.6. Meslekî Tez

Meslekî tez çalışmasıyla, yazı ve uygulama analizlerine dayalı olarak birinci yılda geliştirilen yeterlikler yeniden ele alınır. Meslekî uygulamalar ayrıntılı bir biçimde analiz edilir. Bu çalışmayla stajyer öğretmenin, “kendi kişisel sorunuyla ilgili bir problemi veya sorunu belirleme, bu problemi analiz etme ve bu alanda yapılmış olan çalışmalara dayanarak uygulama alanları önerme” yeterlikleri kazanması beklenir. Teze, uygulama analizi ile ilgili gerçek biçimlendirici boyutunu vermek için, tezle ilgili bir problem oluşturma çalışmasıyla birlikte hemen onun uygulama içindeki mevcut yeri belirlenmelidir (<http://www.lorraine.iufm.fr>).

2.8. Değerlendirme

Formasyonun değerlendirilmesinde üç etkinlik alanı dikkate alınır: Staj, meslekî tez ve öğretim modülleri.

Değerlendirme formunda bulunan her alanda, ilgili öğretmen veya öğretmenler kendi konu alanlarında sürekli kontrol halinde yürütülen etkinliklerin tümü için (Çok Yeterli, Yeterli, Orta, Yetersiz, Çok Yetersiz) olarak ifade edilen bir derece verirler. Daha sonra öğretmenler kurulu bu beş dereceyi sentezleyerek tek bir dereceye dönüştürür (<http://www.lorraine.iufm.fr>).

Değerlendirme, bir millî eğitim müfettişinin (Inspecteurs de l'Education Nationale) başkanlık ettiği üç üyeli bir komisyon tarafından yapılır. Komisyonun diğer iki üyesi Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü ve uygulama okulu öğretmenlerinden oluşur. Komisyon, staj sırasında yapılan ziyaret raporlarını kapsayan bir dosyayı inceleyerek karar verir. Derece verilmesinde staj sırasında gözlenen gelişme dikkate alınır.

Adayın belirgin bir sorunu varsa ya da komisyon, ziyaret raporlarına göre karar vermede zorlanırsa, bu durumda Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü sene sonunda resmî bir değerlendirme düzenleyebilir. Bu değerlendirme aday öğretmenin sorumlu stajını yaptığı sınıfta ve bir Millî eğitim müfettişinin huzurunda yapılır. Bu değerlendirme sonunda bir rapor ve bir derece verilir (<http://www.lorraine.iufm.fr>).

Meslekî tezin değerlendirilmesi hazırlanan tez ve adayın savunmasına göre yapılır. Tez savunması adayın eğitim gördüğü kurumda yapılır. Savunma bir jüri huzurunda gerçekleşir. Her jüri, bir başkan (bir başka sitenin Öğretmen Yetiştirme Enstitüsünden bir profesör, bir millî eğitim müfettişi veya bir üniversite mensubu), uygulama okulundan bir öğretmen ve tez danışmanından oluşur. Her sitede tez savunması düzenlenir. Değerlendirme bazen teze, bazen savunmaya ve bazen de sorulara verilen cevaplara göre yapılır (<http://www.lorraine.iufm.fr>).

Değerlendirmede hem tezin yapıma biçimi ve hem de savunma dikkate alınır. Değerlendirme danışmanın da üyesi olduğu üç kişilik bir jüri tarafından yapılır. Savunma 15 dakikayı geçmez. Savunmayı 1/2 saatlik bir görüşme izler.

Jüri özellikle gözlenen ya da yürütülen derste yapılan etkinlikleri ve adayın bu etkinlikleri analiz etme kapasitesini dikkate alır. Hem yazılı dokümanda ve hem de savunma sırasında uygulamayla açık bir biçimde örtüşmeyen bir çalışma olumlu olarak değerlendirilmez. Tez değerlendirmesinde dikkate alınan yeterlikler şunlardır:

1. Konuyu sınırlandırma kapasitesi.
2. Seçenekleri belirleme kapasitesi.
3. Bir uygulamayı raporlaştırma kapasitesi.
4. Problemini algılanabilir kılma kapasitesi.
5. Seçeneklerle kuramsal kaynakları ilişki kurabilme kapasitesi.
6. Belgeleri seçici bir biçimde inceleme kapasitesi.
7. İmlâ kurallarına uyma kapasitesi (<http://www.lorraine.iufm.fr>).

Tezin savunulmasında, konunun seçilme gerekçelerinin (konuya, alana ve formasyonda izlenen yola göre) açıklanması; tezin oluşturulma akışı ve başlangıçta ele alınan probleme uygunluğu; jüri tarafından sorulan bazı hususların açıklığa kavuşturulması; adayın bireysel ve meslekî ufkunun açıklığı, tezin meslekî formasyonu üzerindeki etkisi (<http://www.lorraine.iufm.fr>) adayın tezi savunması sırasında dikkate alınan yeterlikler olarak sıralanabilir.

2.9. Formasyonun Tümünün Geçerli Kılınması ve Bireysel Raporun Hazırlanması

Bireysel rapor, formatörler kurulu tarafından hazırlanır. Formatörler kurulu, stajyer öğretmenlerin formasyonuna katılan profesörlerden ve diğer personelden, formasyon grup sorumluları tarafından oluşturulur. Formatörler kurulu, sürekli kontrollerle (öğretim modülleri, stajlar) ve bitirme (tez) kontrolüyle gerçekleştirilen değerlendirmelerden bir sentez yapar. Bu kurul, öğretim modüllerinin sürekli kontrolü için, beş değerlendirmeyi (Çok Yeterli, Yeterli, Orta, Yetersiz, Çok Yetersiz) sentezleyen bir derece önerir. Daha sonra her stajyer öğretmen hakkında bir kişisel rapor hazırlar ve geçerli kılmayla ilgili "Çok Uygun, Uygun Değil" biçiminde bir görüş ifade eder. "Uygun Değil" biçiminde belirtilen bir görüş durumunda, profesörler kurulu bir uzatma önerip önermeyeceğini kararlaştırır (<http://www.lorraine.iufm.fr>).

2.10. Atama Teklifinin Hazırlanması

Atama teklifini Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü müdürü hazırlar. Müdür öneriyi hazırlamak için, değişik formatör kurullarının görüşlerini dikkate alır. Bu görüşlerin harmanlanmasından sonra, stajyer öğretmenlerin atanmaları için Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü önerilerini hazırlar.

Stajyer öğretmenlerin listesi ve bireysel dosyaları akademik jüriyi toplayan rektöre aktarılır. Jüri, dosyaları ve Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü önerilerini müzakere eder. Gerekli görürse stajyer öğretmenin yeterliliğini yoklama hakkına sahiptir. Bu yoklama işi stajyerin sorumlu olduğu sınıfı ziyaret ya da bir görüşme ziyareti biçiminde olur. Jüri diploma verilmesine karar verdiği okul öğretmenlerinin, eğitiminin uzatılması gerekli görülen adayların ve reddedilen adayların listesini rektöre verir (<http://www.lorraine.iufm.fr>).

3. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin On Yılı

Fransa Millî Eğitim, Araştırma ve Teknoloji Bakanlığı'nın yaptırdığı 24 Mart 2000 tarihli araştırmaya göre, yeni sistemin on yıllık uygulaması başarılı olmuştur. "Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri, kuruluşlarından on yıl sonra belirlenen hedeflere büyük ölçüde ulaşmışlardır; daha fazla öğrenci alınmış ve onlara daha iyi eğitim verilmiştir. Öğretmen alımı ile ilgili bunalım şu an için aşılmıştır; öğretmenlerin eğitimi hem üniversiter bir yapıya kavuşturulmuş ve hem de profesyonel hâle getirilmiştir" (MEN,2000).

Fransa Millî Eğitim Bakanı Jack Lang, 23 Haziran 2000 tarihinde Paris'te, Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin onuncu yılında, Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri müdürlerine verdiği konferansta öğretmen

eğitiminin üniversiter bir yapıya kavuşturulması nedeniyle Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin eğitim araştırmalarına da yönelmelerini istemektedir. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde görev alan öğretim elemanlarının (formatörler) üniversitenin diğer birimleri ve INRP (Institut National des Recherches Pédagogiques) ile işbirliği yaparak, kendileri ekip oluşturarak araştırma çalışmalarına yönelmelerini önermektedir. Lang, bu araştırmalara katılan öğretim elemanlarına "araştırmacı-eğitimci" kariyeri verilebileceğini de belirtmiştir (Lang, 2000).

DEP'e (Direction de l'Evaluation et de la Prospective) göre, Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri sayesinde öğretmenlik mesleği yeniden cazip hâle gelmiştir ve "yeni eğitimcilerin %86'sı ikinci yılın sonunda meslekî deneyimlerinin çok ya da yeterince tatmin edici olduğunu belirtmektedirler" (Couty,1997:13).

André Teral, yeni öğretmenlerin mesleklerinden memnun olmalarının gerekçesini akademik kalitelerinin iyi olmasına rağmen başka yerde iş bulamamalarından kaynaklandığını; şimdiki durumuyla öğretmenliği "barınak meslek" olarak nitelendiren Lyon Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü müdürü ve Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü müdürleri konferans başkanı Alain Bouvier, öğrencilerin birinci yılda esas itibarıyla akademik bilgi merkezli sınava hazırlandıklarını belirtirken; Jean-Claude Guérin, formasyonun konu alanı ağırlıklı olduğunu, öğretmen adaylarına yapacakları meslekleri hakkında hiçbir fikir verilmediğini, öğretmen adayları için baskın modelin bir saat boyunca sınıfın önünde tek başına ders anlatan bir eğitimci olduğunu ifade etmektedir (Couty, 1997).

Sonuçlar

1. Fransa'da öğretmen eğitimi, 10 Temmuz 1989 tarihli Eğitimi Yönlendirme yasası çerçevesinde yeniden düzenlenerek üniversiter bir yapıya kavuşturulmuştur. Okul öncesi, ilkököl, ortaokul, lise ve hazırlık okullarında görev yapacak öğretmenlerin eğitimi Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin çatısı altında örgütlenmiştir.

2. Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri, ilk, orta ve liselerde (genel, teknik, meslek), özel öğretim ile temel eğitim kurumlarında çalışacak öğretmenleri sınavlara hazırlama; sınavları kazanan stajyerlerin hizmet öncesi meslekî eğitimleri ile ilk ve orta öğretim öğretmenlerinin sürekli eğitimlerini sağlama; eğitim alanında araştırmalar yapma görevlerini yerine getirmektedir.

3. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde görev yapan yöneticiler ve yardımcıları Millî Eğitim Araştırma ve Teknoloji Bakanlığı tarafından atanırlar ve görev süreleri beş yıldır.

4. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde, araştırmacı eğitimciler (üniversite profesörleri, doçentler vb.), orta öğretim öğretmenleri, ilkököl öğretmenleri, eğitim danışmanları, teftiş kurulları (Bakanlık müfettişi, Akademi müfettişi-Bölge Millî Eğitim müfettişi) ve formatör öğretmenler öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde görev alırlar.

5. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde; ilkökul öğretmenliği (CAPE), kolej (ortaokul) ve lise öğretmenliği (CAPES), beden eğitimi ve spor öğretmenliği (CAPEPS), teknik lise öğretmenliği (CAPET), meslek lisesi öğretmenliği (CAPLP2), temel eğitim danışmanlığı (CPE) programları bulunmaktadır

6. Lisans veya dengi diplomaya sahip olan herkes Öğretmen Yetiştirme Enstitülerine başvuru yapabilir. Tüm programlarla ilgili olarak, adayların tercih ettikleri alanlar doğrultusundaki eğitim geçmişleri ve meslekî deneyimleri istedikleri programlara kabul edilmelerinde önemli bir avantaj sağlar.

7. Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri, öğretmen adaylarına öğretimini yapacakları alanların program içerikleri, özel öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi, rehberlik, bilgi ve iletişim teknolojileri, millî eğitim politikaları gibi öğretmenlik mesleğini yakından ilgilendiren konularda bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlamaktadırlar.

8. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinin formasyon programları Millî Eğitim Araştırma ve Teknoloji Bakanlığının onayından geçtikten sonra uygulanabilmektedir.

9. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde formasyon teori-pratik bütünleşmesi esas alınarak düzenlenmekte olup, teori ve pratiğin önem derecesi zamana göre değişmektedir.

10. Genel formasyonun 120 saatlik kısmını ilk ve orta öğretim öğretmenlerinin ortak formasyonu oluşturmaktadır.

11. Formasyonun üçte birlik kısmını öğretmenlik uygulaması, üçte ikilik kısmını ise öğretmenlik mesleği ile ilgili derslerin öğretimi kapsamaktadır.

12. Yabancı dil öğretmeni olacak adayların dilini öğrendikleri ülkede belli bir süre kalmaları gerekmektedir

13. Stajlar; ön hazırlık, gözlem stajı, refakatli staj, sorumlu staj olmak üzere dört kademedendir oluşmaktadır.

14. Her öğretmen adayı, bir meslekî tez çalışması yapmak ve tezini savunmak zorundadır.

15. Formasyonun değerlendirilmesinde üç etkinlik alanı dikkate alınır: Staj, meslekî tez ve öğretim modülleri.

16. Formasyonu başarılı bir şekilde tamamlayan öğretmen adaylarının atama teklifleri Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü müdürü tarafından hazırlanır.

17. Öğretmen adaylarının alınma ve atanma biçimleri, öğretmen eğitiminin ulusal bir program çerçevesinde yürütülmesi, ulusal düzeyde kabul edilen diplomaların verilmesi, bakalorya sınavının ulusal

düzeyde yapılması, eğitim sistemini 1982'den beri merkeziyetçilikten kurtarmaya çalışan Fransa'nın bu konuda henüz amacına ulaşamadığını göstermektedir.

Kaynaklar

- Charlot, B. (1995). Les Science de l'éducation, un enjeu, un défi. Paris: ESF éditeur, Collection de Pédagogies.
- Couty, M. (1997). Génération IUFM *Le Monde de l'Education de la Culture et de la Formation*, No:252.
- Doğramacı, İ. (2000). *Günümüzde Rektör Seçimi ve Atama Krizi*, Türkiye'de ve Dünyada Yüksek öğretim Yönetimine Bir Bakış. Ankara: Meteksan A.Ş.
- Erdoğan, İ. (1998). *Çağdaş Eğitim Sistemleri*. (Üçüncü Basım). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Hachette, Livre. (1996). Programmes et Pratiques Pédagogique. Paris: Hachette.
- Hess, R. (1997). Des Sciences de l'Education. Paris: Economica.
- IUFM. (1999). Institut Universitaire de Formation des Maitres. Textes officiels relatifs a la formation initiale. Arrêté du 2 juillet 1991, Articles:1,2,3. İnternet'ten 22 Mart 2003'de elde edilmiştir:
http://www.iufm.fr/f_ formations.htm
- IUFM. (1999). Institut Universitaire de Formation des Maitres. Circulaire no 91-202 du 2 juillet 1991. İnternet'ten 22 Mart 2003'de elde edilmiştir: http://www.iufm.fr/f_ formations.htm
- IUFM. (2000). Institut Universitaire de Formation des Maitres. Loi no 89-486 du 10 juillet 1989. İnternet'ten 22 Mart 2003'de elde edilmiştir: <http://www.iufm.fr/IUFM/missions.htm>
- IUFM. (1990). Institut Universitaire de Formation des Maitres. le decret no:90-867 du 28 Septembre 1990. İnternet'ten 23 Mart 2003'de elde edilmiştir: <http://www.iufm.fr/f-qu-iufm.htm/organisation>.
- IUFM. (2001). Institut Universitaire de Formation des Maitres. Qu'est-ce que c'est iufm? İnternet'ten 27 Şubat 2003'de elde edilmiştir: http://iufm.fr/f_qu-iufm.htm
- IUFM. (2000). Institut Universitaire de Formation des Maitres. İnternet'ten 23 Haziran 2000'de elde edilmiştir:
<http://www.caen.iufm.fr/paf/formform.html>
- IUFM.(2000). Institut Universitaire de Formation des Maitres. Formation des formateurs. İnternet'ten 28 Kasım 2000'de elde edilmiştir: <http://www.d'aquitaine.iufm.fr/>
- IUFM. (2000). Institut Universitaire de Formation des Maitres. İnternet'ten 28 Kasım 2000'de elde edilmiştir:
<http://www.grenoble.iufm.fr/devenir/conditpe.htm>
- IUFM. (2000). Institut Universitaire de Formation des Maitres. İnternet'ten 23 Haziran 2000'de elde edilmiştir:
<http://www.aix-mrs.iufm.fr/institut/presentation/formation/stages/menu21.html>
- IUFM. (2003). Institut Universitaire de Formation des Maitres. İnternet'ten 20 Nisan 2003'te elde edilmiştir:
<http://www.lorraine.iufm.fr/pages/formations/eval1b.html>
- IUFM. (2003). Institut Universitaire de Formation des Maitres. İnternet'ten 20 Nisan 2003'te elde edilmiştir:
<http://www.lorraine.iufm.fr/pages/formations/eval1.html>
- Kıran, A. (1995). Fransız Öğretim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, (163-169).
- Lang J. (2000). Discours de Jack Lang a la conférence des directeurs d' IUFM. Paris: 23 juin 2000. İnternet'ten 16 Temmuz 2000'de elde edilmiştir: <http://www.education.gouv.fr/discoursiufm.htm>
- MAE. (2002). Ministere des Affaires Etrangeres. İnternet'ten 23 Mart 2003'de elde edilmiştir:
<http://www.diplomatie.gouv.fr/france/fr/geo/popu04.html>
- MEN. (2000). Ministere de l'éducation nationale. Formation des formateurs. İnternet'ten 23 Haziran 2000'de elde edilmiştir: <http://www.education.gouv.fr/dossier/formateur.htm>

- MEN. (2000). Ministere de l'Education Nationale. System éducatif français. İnternet'ten 13 Haziran 2000'de elde edilmiştir:<http://www.education.gouv.fr/syst/orgs1.htm>
- MEN. (2000). Ministere de l'éducation nationale. Rénavtion du dispositif de formation des enseignants. 24 Mars 2000 İnternet'ten 23 Haziran 2000'de elde edilmiştir: <http://www.education.gouv.fr/dossier/refiufmb.htm>
- Michel, A. (1995). France. *Les Normes De Résultats dans l'Enseignement, A la recherche de la qualité*. Paris: OCDE.
- Perrin-Naffakh A-M. (1993). Fransa'da Öğretmen Eğitimi. *Avrupa Konseyi Ülkelerinde Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Modelleri*. Ankara: MEB.
- Türkoğlu, A. (1998). Karşılaştırmalı Eğitim "Dünya Ülkelerinden Örneklerle". Adana: Baki Kitapevi.

Summary

TEACHER TRAINING IN FRANCE: INSTITUTS UNIVERSITAIRES DE FORMATION DES MAITRES (IUFM)

Eriman TOPBAŞ*

In France, the Teacher Training Institutions (Institut Universitaires de Formation des Maitres, IUFM) was established in 1990 and has been expanded since 1991. As of May 2002, the number of the IUFMs is 31: 26 in France, one for each Academy (the French local education area), and 5 in the colonies (Reunion, Pacific, Guateloque, Martinique and Guyana).

The responsibilities of the IUFMs are to prepare teacher candidates, who will work in primary, lower secondary and upper (general, technical, vocational) secondary schools, private schools and basic education institutions, for the competitive teacher qualification exams; to provide initial teacher training for trainee teachers, who passed the exam, and in-service training for primary and secondary teachers; and to conduct educational research.

Administrators and their assistants at the IUFM are appointed by the Ministry of National Education Research and Technology and they work for five years.

Having been approved by the Ministry of National Education Research and Technology, training programs at the IUFMs are applied.

At the IUFM, there are six different training programs; primary school teacher training (CAPE), lower and upper secondary school teacher training (CAPES), sports and physical training teacher training (CAPEPS), technical secondary school teacher training (CAPET), vocational secondary school teacher training (CAPLP2), and basic education counseling (CPE) programs.

Everybody who has a license degree or a diploma certifying three years of study can apply to these programs. Teacher candidates' academic performance and their professional experiences provide them an important advantage for being admitted to the programs.

University professors, university lecturers, teachers having obtained the further teaching qualification, certified teachers, secondary school teachers, primary school teachers, education counselors, inspector commissions (Ministry of Education inspectors, Academy inspectors), and formation teacher are appointed for training teacher candidates at the IUFM.

The IUFMs are aimed to provide trainees information and skills related to teaching profession, such as the program content in their field, special education methods, classroom management, guidance, information and communication technologies, national education policies, and so forth.

At the IUFMs, the training programs are prepared essentially by taking the theory-practice integration into account. However, priority orders of theory and practice change according to time.

A third of the training involves teaching practice and two third of the training covers courses related to teaching profession. 120 hours of general training constitute a common training part of primary and secondary school teacher training. Trainee teachers who will be a foreign language teacher have to stay in the country of that language for a while.

Teaching practice involves four stages: preliminary preparation, classroom observation, internship under the control of an advisor, and internship with the responsibility of teaching a course. In addition, each trainee teacher has to prepare a professional dissertation and defend this dissertation. When assessing trainee teachers, their performance in teaching practice, dissertation and modules studied are taken into consideration.

After the assessment process, the trainee teachers, who have completed their training successfully, are recommended for assignment by the director of the IUFM.